

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและการค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยเพื่อนำมาอ้างอิงเรื่องลำดับดังนี้

- 2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2 บทบาทหน้าที่ครูและคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์
- 2.3 จรรยาบรรณครู
- 2.4 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2537
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- 2.6 สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

รัฐมีความเชื่อพื้นฐานว่าการศึกษา เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้ทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะมาถึงและเชื่อว่าการศึกษาคือจะเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศจะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย โดยรัฐตระหนักว่าการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาบุคคล ชุมชนท้องถิ่น และประเทศ ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ดีเท่าที่ควร การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาลำดับบุคคลทุกเพศทุกวัยให้มีโอกาสเรียนรู้เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ปลูกฝังให้เกิดความอยากเรียน อยากรู้ มีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเองและตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน อีกทั้งมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) เป็นการศึกษาที่มุ่งตอบสนองความต้องการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน (กมล สุดประเสริฐ และ สุนทร สุนันทชัย, 2540 : 1 – 2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 กล่าวว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง

และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเป็นการจัดการศึกษาให้เปล่า คือ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา โดยรัฐให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่อหัวแก่โรงเรียนที่จัดและดำเนินการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กมล สุคประเสริฐ และ สุนทร สุนันทชัย. 2540 : 43) การจัดการศึกษายังต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 (มาตรา 43 คือ การมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ) (กมล สุคประเสริฐ และ สุนทร สุนันทชัย. 2540 : 6) การศึกษาขั้นพื้นฐานจากเดิม 6 ปี ขยายเป็นสู่มัธยม คือ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ความสามารถ ทักษะต่อจากประถมศึกษา ให้ผู้เรียนพบความต้องการความสนใจความถนัดของตนเองทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียน ค้นพบความถนัดความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือประกอบการทำงานหรืออาชีพตามอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข อีกทั้งรัฐยังบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบและวิธีการต่างๆ โดยคำนึงถึงข้อจำกัดต่างๆ ของผู้เรียน รวมแล้วต้องใช้เวลาเรียนอย่างน้อย 12 ปี โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในรอบปี เปิดทำการสอนไม่น้อยกว่าปีละ 200 วัน ชั่วโมงทำการไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง

การศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย ปัญญา สังคม อารมณ์ คุณธรรมเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองดี รู้สิทธิหน้าที่ของตนเอง ก้าวทันเทคโนโลยี มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยผ่านหน่วยงานตรวจสอบคุณภาพประจำปี

ระดับโรงเรียน/สถานศึกษา

โรงเรียน/สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา ภายใต้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนทั้งด้านงบประมาณ การเงิน บุคลากร วิชาการ ซึ่งคณะกรรมการมาจากชุมชน โรงเรียน/สถานศึกษามีแผนการบริหารที่ชัดเจน โรงเรียนขนาดเล็กหรืออยู่ใกล้เคียงกันอาจใช้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนชุดเดียวกันได้ อีกทั้งมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการโรงเรียนให้เพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐานและศูนย์สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการเรียนการสอน สนองความต้องการท้องถิ่นและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ สร้างระบบ

การทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพให้โรงเรียน/สถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนประเมินตนเองในด้านต่างๆ เพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและรายงานให้สาธารณชนทราบ

ระดับจังหวัด/อำเภอ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับจังหวัด/อำเภอ ต้องอยู่ภายใต้คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด/อำเภอเป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือบริหารโรงเรียน/สถานศึกษา ในจังหวัด/อำเภอ ในด้านหลักสูตรพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผล จัดให้มีศูนย์สื่อและเทคโนโลยีไว้บริการแก่โรงเรียนควรมีการปรับปรุงโรงเรียน มีองค์กรวิชาชีพครูทำงานประสานงานพัฒนาครูในพื้นที่ ฝึกอบรมครูอย่างเป็นระบบออกไปรับรองวิชาชีพครู ให้มีหน่วยงานด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาหรือสำนักตรวจสอบการศึกษา

ระดับชาติ

มีองค์กรพัฒนางานระดับชาติ ระดับเขต/ภาคการศึกษาให้การสนับสนุนงานวิชาการ การพัฒนาศักยภาพของคนไทยอย่างเท่าเทียมกัน ปรับเปลี่ยนกรมกองเดิมให้มาปฏิบัติงานด้านวิชาการ ให้ความช่วยเหลือแก่จังหวัด/อำเภอ ในการช่วยเหลือโรงเรียน/สถานศึกษาและปรับเปลี่ยนหน่วยงานในระดับชาติที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการส่วนหนึ่งมาทำหน้าที่ตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา (การประเมินภายใน) ทำหน้าที่โดยร่วมมือกับระดับเขต จัดให้มีหน่วยงานผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ทางการศึกษา เช่น Computer Software สื่อการเรียนการสอน แบบทดสอบวัดสมรรถนะของนักเรียนในวิชาต่างๆ

การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานรัฐสภา

จัดตั้งองค์กรระดับชาติให้ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของชาติเป็นหน่วยงานอิสระ (Office of Education Accountability) รายงานให้รัฐบาลและรัฐสภาทราบ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียน/สถานศึกษาของโรงเรียนเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา โรงเรียนในท้องถิ่นของตนเอง กรรมการต้องเป็นบุคคลที่เสียสละมีความสามารถในการบริหารจัดการ เป็นที่นิยมของประชาชนในพื้นที่ซื่อสัตย์ สุจริต ขยันหมั่นเพียรด้านภูมิปัญญาชาวบ้านและวัดจะเข้ามาช่วยในด้านการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน/สถานศึกษา ไม่ควรเป็นหน้าที่ของครูฝ่ายเดียว

กรม กอง เขต/ภาค ควรร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียน/สถานศึกษาอย่างเต็มที่ให้โรงเรียน/สถานศึกษาวางแผนปรับปรุงโรงเรียน/สถานศึกษาเอง โดยเขตให้การสนับสนุนโรงเรียนอย่างเต็มที่ ไม่ต้องเสียเวลาการติดต่อถึงกระทรวง/ทบวง/กรมเหมือนเดิม มีการติดตามประเมินผล (Monitoring and Evaluation) หาทางช่วยเหลือโดยทันที เมื่อพบปัญหา (กมล สุคประเสริฐ และสุนทร สุนันท์ชัย. 2540 : 46 – 51)

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพเสมอกันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทางร่างกายปัญญา สังคม อารมณ์ คุณธรรม เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นพลเมืองดี รู้หน้าที่ที่ประชาชน ในปัจจุบันโรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการ ทั้งนี้โดยมีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนและมีคณะกรรมการการศึกษาระดับเขตพื้นที่ที่จะคอยช่วยเหลือ ประสานงาน ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานโดยกระทรวงกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เกิดผลดี ด้านความทั่วถึงในการให้บริการการศึกษา คุณภาพผู้เรียน คุณภาพสถานศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการปรับเปลี่ยนที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา ทั้งโครงสร้างและกระบวนการในการจัดการศึกษา โดยยึดหลักของการกระจายอำนาจ (Decentralization) การมีส่วนร่วม (Participation) สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) ด้านการจัดการศึกษาให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 37) ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาให้บังเกิดผลดีที่สุด ด้านความทั่วถึงในการให้บริการการศึกษา คุณภาพผู้เรียน คุณภาพสถานศึกษา (Equal Quality) และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (Efficiency) (คณะกรรมการประเมินผลสถาบันราชภัฏราชนครินทร์. 2545 : 45)

เขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรที่นำนโยบายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 43, 73, 81) ที่ได้บัญญัติเรื่องการศึกษาทั้งความมุ่งหมาย หลักการสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษาและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติการศึกษาให้บรรลุตามความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีคณะกรรมการการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้ง ยุบ เลิก สถานศึกษาประสาน ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งด้านวิชาการ บริหารบุคคล งบประมาณ การบริหารทั่วไป เพื่อที่จะพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการประเมินผลสถาบันราชภัฏราชนครินทร์. 2545 :17) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ให้ยึดเขตพื้นที่ในการดำเนินการ

โดยคำนึงถึงตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา คือ จำนวนประชากร เขตอำเภอ จำนวนสถานศึกษาและลักษณะทางภูมิศาสตร์ การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นสู่การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการดำเนินการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาให้ตรวจสอบศักยภาพของเขตในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการรองรับนักเรียนเข้าเรียน
2. การเคลื่อนย้ายของนักเรียนและประชากรวัยเรียน
3. ข้อมูลด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
4. ศึกษาค่าใช้จ่ายเพื่อการบริหารและจัดการศึกษา

(สำนักนโยบายและแผนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม. 2543 : 1-2) (มาตรา 37)

โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่เขตพื้นที่และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) การทดลองการบริหารการศึกษาโดยแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาทดลองใช้ 5 จังหวัด คือ จังหวัดขนาดใหญ่ทดลองใช้จังหวัดพิจิตร โลก แบ่งเป็น 5 เขต เปรียบเทียบกับจังหวัดชลบุรี แบ่งเป็น 1 เขต จังหวัดขนาดกลางจังหวัดอำนาจเจริญ แบ่งเป็น 3 เขต กับจังหวัดเพชรบุรี แบ่งเป็น 2 เขต และจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดขนาดเล็กและใช้ปกครองแบบ CEO หลังการทดลองจังหวัดชลบุรี แบ่งเป็น 3 เขต โดยแบ่งพื้นที่ ดังนี้

เรื่องกำหนดเขตพื้นที่ได้ประกาศ เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2545 เป็นการกำหนดเขตพื้นที่ทั่วประเทศจำนวน 175 เขต สำหรับจังหวัดชลบุรี แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น 3 เขต คือ

เขต 1 ได้แก่ อ.เมืองชลบุรี อ.บ้านบึง และ อ.หนองใหญ่

เขต 2 ได้แก่ อ.พานทอง อ.บ่อทอง อ.พนัสนิคม และกิ่ง อ.เกาะจันทร์

เขต 3 ได้แก่ อ.เกาะสีชัง อ.บางละมุง อ.สัตหีบ อ.ศรีราชา

โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีดังนี้

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มบริหารงานบุคคล
3. กลุ่มนโยบายและแผน
4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
5. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
6. กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 135

โรงเรียน

อำเภอพนัสนิคม	57	โรงเรียน
อำเภอบ้านนา	28	โรงเรียน
อำเภอบ่อทอง	31	โรงเรียน
กิ่งอำเภอเกาะจันทร์	19	โรงเรียน

บุคลากร

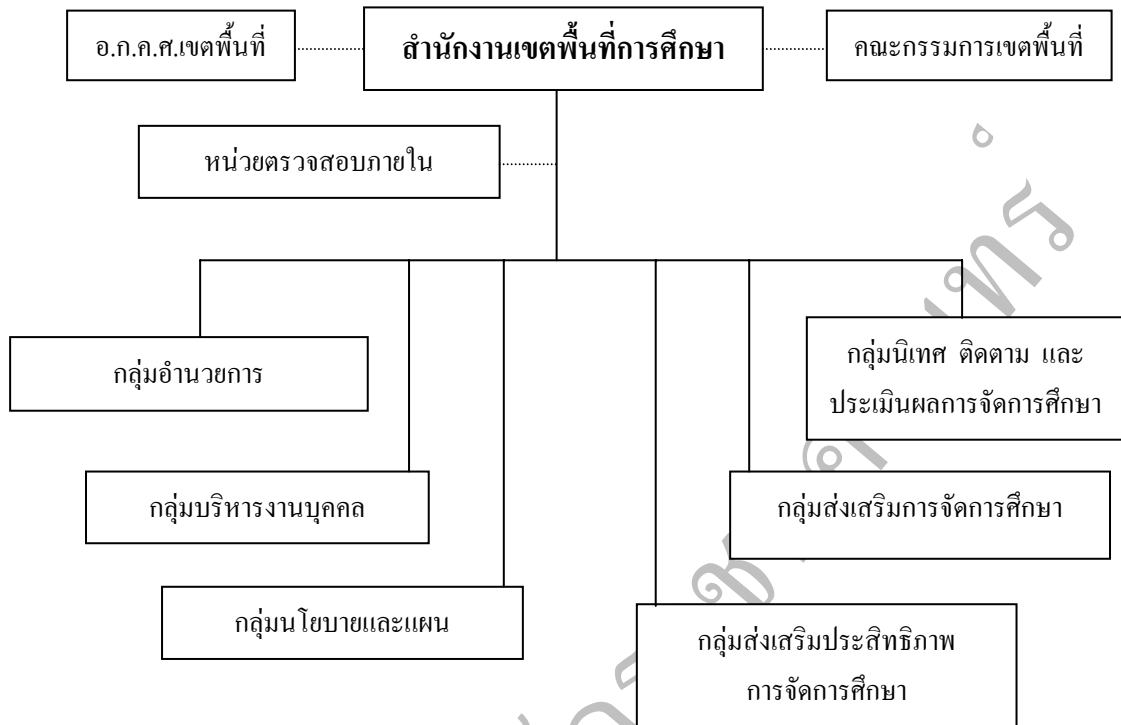
ครู/อาจารย์	1,885	คน
สำนักงาน	73	คน

นักเรียน

ระดับก่อนประถมศึกษา	7,347	คน
ระดับประถมศึกษา	21,918	คน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	9,698	คน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	2,888	คน

(ศูนย์ประสานงานเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2546)

เขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรที่น่านโยบายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 38, 39) ให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพ การจัดทรัพยากร บุคลากรทางการศึกษา โดยมีคณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา กำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้ง ยุบ เลิก ส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่ (ตามมาตรา 38) เพื่อให้คนไทยสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ภาพ 2 โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

(ที่มา : ศูนย์ประสานงานเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2.

2547 : 45)

2.2 บทบาทหน้าที่ครูและคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์

2.2.1 บทบาทหน้าที่ของครู

ครูควรศึกษานโยบายการจัดการศึกษาระดับต้นสังกัดและนโยบายสถานศึกษา โดยศึกษาโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและเป็นประโยชน์แก่สังคมจัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ ให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติมากที่สุด โดยครูผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้นให้ผู้เรียนดำเนินงานตามโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ส่งเสริมและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในการรวมกลุ่มและเขียนโครงการ รวมทั้งดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการของผู้เรียน ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและมีการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนและส่งผลประเมินที่

ได้ไปเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของการประเมินผลสัมฤทธิ์ในแต่ละรายวิชา ประเมินผลสรุปการดำเนินงานตามโครงการของผู้เรียนและสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงต่อไป

1) บทบาทหน้าที่ของครูในฐานะผู้ให้บริการ ศึกษาหาความรู้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติงานในหน้าที่ศึกษาหาความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการหลักสูตรและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจงานบริหารสถานศึกษา กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ แบบแผนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในสถานที่ความรับผิดชอบและสามารถปฏิบัติงานดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง มีความสามารถทางด้านการวางแผน กระบวนการกลุ่มและการติดต่อสื่อความหมาย ตลอดจนความสามารถในการจัดการเป็นอย่างดี ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารงานบุคคลและมีความสามารถในการปกครอง บังคับบัญชาและครูสามารถเสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจภายในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษากับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจบทบาทภาระหน้าที่ของสถานศึกษา นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แผนงานของต้นสังกัด นอกจากนี้จะต้องมีความสามารถในการตัดสินใจและการขจัดความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นโยบายของรัฐบาลและปัญหาการเมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์ทางการบริหารสถานศึกษา

2) บทบาทหน้าที่ของครูผู้ปฏิบัติการสอน มีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างแท้จริง เชื่อมโยงทฤษฎีในศาสตร์ความรู้มาสู่การปฏิบัติได้ ทั้งการปฏิบัติในระดับสากลและในระดับท้องถิ่น มีความรู้ด้านการวิจัย วิทยาการคอมพิวเตอร์และภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ มีความรู้ด้านเทคนิคการสอน จิตวิทยาการวัดผลประเมินผล สามารถประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รู้ข้อมูลข่าวสารรอบตัว เรื่องราวในท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์วิจารณ์ได้ใฝ่หาความรู้และฝึกปฏิบัติเพื่อให้เป็นเลิศในวิชาการที่สอน พัฒนาหลักสูตร คุณภาพการเรียนการสอนใฝ่หาความรู้ในเรื่องกฎหมาย ระเบียบวินัย อันเกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ ฝึกปฏิบัติในการวางแผนงานกระบวนการกลุ่ม การสื่อข้อความและการจัดการ มีความสามารถในการปกครองการเสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจ ทั้งในกลุ่มของผู้เรียนและกลุ่มของบุคลากรต่างๆ ในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้สอน เข้าใจนโยบายของสถานศึกษา นโยบายของต้นสังกัดใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาเพื่อตัดสินใจและขจัดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา (ดิเรก พรสีมา. 2541 :

สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือใช้ในการเรียนรู้ต่อไป การอบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนมีศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัยสุขนิสัยและอุปนิสัย รวมทั้งรักในความเป็นประชาธิปไตย เป็นบรรทัดฐานในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนใฝ่รู้และก้าวทันเทคโนโลยี ตลอดจนสามารถใช้ภาษาสื่อสารกันได้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง อยู่เสมอ สามารถใช้เครื่องมือต่างๆ ในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมองกว้าง คิดไกล มีวิจรรย์ญาณที่จะวิเคราะห์และเลือกใช้ข่าวสารข้อมูลให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ พัฒนาให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของชุมชนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2542 : 18) กล่าวว่า หน้าที่อันดับแรกของครู คือ สั่งสอนอบรมอนุชนให้ได้ผลแท้จริง ทั้งในด้านจิตใจและความประพฤติ ทั้งต้องคิดวางแผน ที่แต่ละคนทำอยู่ คือ ความเป็นความตายของประเทศเพราะอนุชนที่มีความรู้ความสามารถมีความคิด มีความคิดเท่านั้นที่จะรักษาชาติบ้านเมืองไว้ได้ ดังนั้น “ครู” ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงหมายความว่า บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ครูมีบทบาทในหลายฐานะ กล่าวคือ ในฐานะเป็นครูของผู้ปกครอง เป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง และในฐานะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชุมชนและประเทศ

จะเห็นว่าครูเป็นผู้ให้ความรู้อบรมสั่งสอนศิษย์ ให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม มีคุณภาพถ่ายทอดสิ่งที่ดี มีจิตใจบริสุทธิ์ แดกฉานในวิชาความรู้ วิธีสอน ทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดี มีความรักความเมตตา ประพฤติดี ขยัน อดทน สุภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมคู่ควรแก่การเคารพบูชา มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูเพื่อการพัฒนาประเทศ ประชากรที่มีคุณภาพการพัฒนาประเทศก็สามารถพัฒนาได้เร็ว ปัจจุบันวิชาชีพครูเป็นที่ศรัทธาแก่นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

ตามบทบาทและหน้าที่ครู โดยครูต้องศึกษานโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ของสถานศึกษาจัดทำแผนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนศึกษาหาความรู้การปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม การบริหารงานวิชาการ หลักสูตร และการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน งานบริหารสถานศึกษา ระเบียบข้อบังคับ การวางแผน การปกครองเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

2.2.2 คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์

“ครู” มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพประชากร ทั้งนี้เป็นเพราะครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนจะต้องเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสมบูรณ์ ประชากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังคำว่า “ประเทศที่มีประชากรที่มีความรู้การพัฒนาประเทศก็จะพัฒนาได้เร็ว แต่ถ้าประเทศที่มีประชากรมีความรู้ต่ำ การพัฒนาประเทศจะพัฒนาได้ช้าตามไปด้วย” “ครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชากรของประเทศให้มีคุณภาพจึงจะทำได้ คุณลักษณะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดีและมีคุณภาพควรมีคุณลักษณะเป็นผู้ชี้แนะให้เกิดความรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเป็นผู้สอนด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

- 1) กระตุ้นให้สำนึก ครูใช้กิจกรรมวิธีการหรือสื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวทางในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างกว้างขวาง
- 2) ฝึกให้คิด ให้ผู้เรียนคิดตั้งคำถาม แสวงหาคำตอบอย่างมีเหตุผล
- 3) สะกิดให้ปฏิบัติ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริง ทั้งที่เป็นรายบุคคลและกลุ่ม
- 4) ฝึกหัดจนชำนาญ ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะและสามารถสรุปผลเกิดการปฏิบัติที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม
- 5) จัดการอย่างเป็นระบบ ให้ผู้เรียนรู้จักวางแผน มีการจัดกระบวนการในการทำงานและประเมินผลการปฏิบัติงานของตน เพื่อนำวิธีการไปใช้พัฒนาการปฏิบัติงานอื่นๆ ต่อไป

ครูดี มีคุณธรรมจริยธรรม ย่อมเป็นที่เคารพรักของศิษย์ และศิษย์จะศรัทธามากยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- 1) คิดค้นวิธีการสอนใหม่ๆ อยู่เสมอ ใช้วิธีการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดหาหนทางการนำความรู้จากแหล่งต่างๆ มาใช้ประโยชน์เรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ หรือสอนให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ ครูต้องไม่บอกหรืออธิบายมากนัก แต่ปล่อยให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า คิดหาความรู้ด้วยตนเองให้เกิดความคิดที่หลากหลาย รอบคอบ และสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน
- 2) วางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลและทำความเข้าใจในตัวผู้เรียนและเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนพัฒนาได้ด้วยการเรียนรู้จากกระบวนการศึกษาที่ผู้เรียนรู้และปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ได้ความรู้และประสบการณ์ที่เป็นองค์ความรู้

และประสบการณ์ที่เป็นองค์รวม เพื่อพัฒนาชีวิตอย่างสมดุลโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย รอบคอบและสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน

3) มีความรู้และทักษะอย่างดีในสาระการเรียนรู้ที่จะสอน มีความรู้ความเข้าใจ ในขอบข่ายสาระการเรียนรู้ที่จะสอนอย่างถ่องแท้ สามารถบูรณาการภายในกลุ่มวิชาและระหว่าง กลุ่มวิชาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริงและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม

4) มีความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียน มีความรู้และ ทักษะในการนำสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นและตรงตามความต้องการของผู้เรียนมาสร้างเป็นหลักสูตร ในห้องเรียนของตนเอง

“ครู” ต้องเป็นผู้หาแนวทางให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างองค์ความรู้โดยให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีความสุข เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนำไปสู่ การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระสนธิเกี่ยวกับครูซึ่งทรงบรรยายเรื่อง “แนวโน้มนำการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ ในทศวรรษหน้า” เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2542 ว่า “ครูจะต้องมีทั้งความรู้เนื้อหาที่แม่นยำถูกต้อง ทันสมัยและมีวิธีการสอนที่น่าสนใจชวนให้ติดตามรวมทั้งมีคุณธรรมที่ครูพึงมีต่อนักเรียน เช่น ความเมตตา กรุณา ความเอื้ออาทรความเอาใจใส่การสอน ความอดทน เป็นต้น ให้สมกับที่ถือว่า ครูบาอาจารย์เป็นที่ 2 รองจากบิดามารดา” ครู คือ ความหวังของการปฏิรูปการศึกษา

อำเภอ สุจริตกุล (2533 : 304 – 305) กล่าวว่า ครู คือ ผู้ที่ให้ความรู้แก่ศิษย์ เพื่อให้ศิษย์มีความรู้พอที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม ผู้ใดก็ตามที่สอนวิชา ความรู้แก่ลูกศิษย์เพื่อให้เขาค้นพบความรู้ที่ได้รับในการยังชีพ เพื่อเลี้ยงชีวิตของตนเองและ ดำเนินไปในทางที่ถูก ผู้นั้น คือ ครูที่แท้จริงไม่ว่าจะเรียกตนว่าครูหรือไม่ก็ตาม

ครูเป็นผู้ให้ความรู้และคุณธรรมแก่ศิษย์ ผู้เป็นครูจึงต้องตระหนักถึงหน้าที่ ภารกิจที่สำคัญของครูที่ต้องกระทำ ต้องหมั่นฝึกตนให้มีความรู้ ความสามารถ พร้อมทั้งศึกษา เกี่ยวกับคุณธรรมของครูที่พึงปฏิบัติ และใช้ในการสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งความรู้ และคุณธรรมควบคู่กันไป

พุทธทาสภิกขุ (2531 : 42, 44) ครู – อาจารย์ที่ดีก็ถ่ายทอดอะไรดีๆ ในจิตใจเด็ก ดังเช่น พระบรมศาสดา คือ บรมครู เพราะพระองค์สอนสิ่งสูงสุด สอนแก่คนทุกคน เราจึงถือว่า ครูทุกคนสังกัดอยู่กับพระเจ้า แต่ครูบางคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว สอนเอาแต่เงินเดือนเพียง อย่างเดียว โงงเวลา ถือว่าครูคนนั้นไม่ได้สังกัดพระเจ้า แล้วไม่ควรเรียกว่า ครู

สุมน อมรวิวัฒน์ (2532 : 5 – 6) กล่าวว่า ครูต้องทำงานหนักและมานะพยายาม เพื่อช่วยให้เด็กของเราละเว้นความชั่ว ทำความดีและมีจิตใจบริสุทธิ์ เพื่อให้เขาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ครูต้องตระหนักในหน้าที่ของตน และประพฤติให้สมควรแก่การยกย่องนับถือ ประพฤติตนเป็นคนดีมีคุณธรรมควบคู่กันไปกับความรู้ที่จะอบรมสั่งสอนให้คำแนะนำอันประโยชน์แก่ศิษย์และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชนและคนทั่วไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (2521 : 113 – 144) ทรงมีพระราชดำรัสใน “พระราชดำรัสจรรยารบรมครู” ไว้ดังนี้

1) ต้องฝึกฝนตนเองให้แตกฉานและแม่นยำชำนาญ ทั้งในวิชาความรู้และวิธีการสอน เพื่อสามารถสอนวิชาทั้งปวงได้โดยถูกต้องกระจ่างชัดและครบถ้วนสมบูรณ์

2) ต้องทำตัวให้ดี คือ ต้องมีและแสดงความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความสุภาพความเข้มแข็งและความอดทนให้ปรากฏชัดแจ้งเคยชินเป็นปกติวิสัย เด็กๆ จะได้เห็นได้เข้าใจในคุณค่าของความรู้ ในความดีและในตัวครูเอง อย่างซาบซึ้งและยึดถือเอาเป็นแบบอย่างภารกิจของครู คือ การให้การศึกษา ก็จะได้บรรลุตามที่มุ่งหวังกันอยู่

สุรชาติ สังข์รุ่ง (2521 : 20 – 21) กล่าวว่า ครูที่มีคุณภาพเป็นที่ปรารถนาของสังคม ต้องมีลักษณะพิเศษ 2 ประการ คือ

1) มีความรู้ การคัดเลือกครูต้องเป็นผู้ที่มีสติปัญญาจริงๆ เพราะจะต้องเป็นผู้ที่ให้ความรู้แก่เยาวชนในสังคมและในประเทศ

2) มีคุณธรรมและบุคลิกภาพ ครูจะต้องมีคุณธรรมและต้องมีความประพฤติดีเหมาะสมกับความเป็นครู

เทพาย ศิริสุขุมิติ (2521 : 21 – 31) กล่าวว่า ครูเปรียบเสมือนผู้ขายบริการ คือ ครูต้องพยายามสร้างความสนใจให้แก่ลูกค้า (นักเรียน) ด้วยวิธีการและหลักการที่ดี ครูจึงควรมีลักษณะที่ชวนสนใจ ดังนี้

- 1) มีความจริงใจต่อนักเรียน ให้นักเรียนเชื่อมั่นในตัวครู
- 2) มีความกระตือรือร้นในอาชีพศึกษาหาความรู้ในการพัฒนาตนเองเสมอ
- 3) มีความอดทนทั้งกาย วาจา ใจ ต้องมีความอดทนต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นและความไม่เข้าใจของนักเรียน

กัณฑ์ ชินบุตร (2514 : 4 – 6) กล่าวว่า ครูควรเป็นผู้ที่ควรเคารพบูชา การวางตัวของครูนั้นครูต้องประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงาม ต้องมีวิญญูณแห่งความเป็นครู หมายถึง มีจิตสำนึกของครูว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เด็กสิ่งที่แสดงถึงวิญญูณของครูได้แก่

1) ความประพฤติ ครูต้องมีความประพฤติที่มีศีลธรรมประจำใจในเรื่องต่อไปนี้
ไม่เล่นการพนัน ไม่ดื่มเครื่องดื่มของเมา ไม่มีเรื่องชู้สาว

2) การเรียนการสอน มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ในการสอนตรงต่อเวลา ตรงต่อแผนหรือกำหนดการสอน

3) ความห่วงใยและเอาใจใส่ ครูต้องเอาใจใส่เด็กทุกระยะทั้งในเวลาทำการสอนและนอกเวลาทำการสอน

4) ความเสียสละ ครูควรเสียสละทั้งทางกำลังกาย กำลังใจและกำลังทรัพย์ เช่น เรื่องเวลา เสียสละเวลาเพื่อสอนซ่อมเสริมให้เด็ก

5) ครูจะต้องรู้จักครองตน โดยประพฤติตนอยู่ในสังคมเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในบ้านและนอกบ้าน รู้จักครองงาน ขยันหมั่นเพียร กระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่องานในหน้าที่ครูต้องเอาใจใส่ เข้มงวด ต่อบริหารวินัยของนักเรียน

ยนต์ ชุ่มจิตร (2530 : 35) กล่าวถึงคุณธรรมที่ครูควรถือเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

1) ความมีระเบียบวินัย คือ การเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ ระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมเป็นแนวปฏิบัติและสามารถบังคับตนเองได้ ในเรื่องต่อไปนี้ ตรงต่อเวลา ตรงต่อหน้าที่และการทิ้งของไม่เลือกที่

2) ความยุติธรรม คือ ความมีน้ำใจเป็นกลาง ไม่ลำเอียง ใช้ปัญญาเป็นเครื่องวิเคราะห์เหตุผล

3) ความขยัน ประหยัดและศรัทธาในอาชีพ คือ ความขยันในการปฏิบัติภารกิจ ได้แก่ การสอน การอบรมดูแลนักเรียนทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน รู้จักจ่ายทรัพย์ ซื่อมั่นในอาชีพของตน

นอกจากนี้ครูยังต้องมีอุดมการณ์ ประกอบด้วยลักษณะต่อไปนี้

1) ศรัทธาในอาชีพอุทิศตนเพื่อศิษย์และการศึกษาได้แก่ ลักษณะและคุณสมบัติต่อไปนี้ รู้จักและเข้าใจบทบาทของครู เข้าใจและเห็นคุณค่าของครูที่มีต่อตนเองและต่อผู้อื่น ภูมิใจและมีความสุขต่อการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบต่องานสูง อุทิศเวลาแก่วิชาชีพ

2) ชำรงและเสริมสร้างเกียรติแห่งอาชีพครู งดอบายมุข มีคุณธรรมเหมาะสมกับหน้าที่ไม่นำความรู้ความสามารถไปใช้ในทางที่ผิด ไม่พยายามใช้หรือให้ผู้อื่นใช้อำนาจของตนไปในทางที่ผิดพยายามค้นคว้าวิจัยและเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ

3) บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนร่วมมากกว่าส่วนตน ได้แก่ ไม่นำเวลาราชการไปแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน เผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน แก้ปัญหาและให้คำปรึกษาเสนอแนะ

แก่ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสาธารณชน ร่วมมือกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆ ในการสอดคล้องดูแลความมั่นคงปลอดภัยของชาติ

สรุปได้ว่า ครูที่มีคุณภาพประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้ มีความรู้บุคลิกภาพดีมีคุณธรรมมีวิญญานความเป็นครู มีอุดมการณ์ในการทำงาน เสียสละเพื่อได้กร่วมทำประโยชน์แก่ชุมชน

ลักษณะวิชาชีพครู อาชีพครูจัดว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงวิชาชีพหนึ่ง ซึ่งลักษณะการเป็นวิชาชีพจะต้องมีลักษณะดังนี้

- 1) เป็นอาชีพที่ต้องมีการควบคุมเป็นพิเศษ
- 2) เพิ่มพูนความรู้และฝึกอบรมเสมอ
- 3) รักษาระดับมาตรฐานอย่างสูง
- 4) มีจรรยาวิชาชีพอย่างเคร่งครัด
- 5) มีฐานะทางสังคมในระดับสูงและได้รับค่าตอบแทนสูง
- 6) ใช้ปัญญาในการประกอบอาชีพ
- 7) มีการค้นคว้าวิจัยเสมอในวิชาชีพเสมอ
- 8) ใช้ปัญญาและเทคนิคอย่างสูงในการค้นคว้า
- 9) รับผิดชอบและให้บริการแก่ประชาชนสาธารณชน
- 10) มีความเป็นพี่น้องในกลุ่มอาชีพเดียวกัน
- 11) มีการพัฒนาในการประกอบอาชีพ

ครูสภาได้ดำเนินการตามมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อเป็นการส่งเสริมวิชาชีพเป็นที่ศรัทธาแก่นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน บุคคลที่ประกอบวิชาชีพครู ควรมีความรัก รวมทั้งมีความเมตตาและความปรารถนาต่อเด็กเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับความเจริญเติบโต และมีพัฒนาการทุกด้าน อีกทั้งควรมีลักษณะ 3 ประการ คือ ความรอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม จรรยาบรรณ

รอบรู้ คือ มีความรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและของโลก มีความรู้ในวิชาชีพของตน

สอนดี คือ ทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน ให้บริการแนะแนวในด้านการเรียน การครองตน และการรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำสื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับการสอนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน

มีคุณธรรมจรรยาบรรณ คือ ครูต้องมีความอดทน เสียสละ มีความเฉลียวฉลาด โอบอ้อมอารีต้องทำหน้าที่ครูไม่ละทิ้งหน้าที่ครู ครูมีหน้าที่ให้ความเมตตาเมื่อลูกศิษย์ทำอะไรไม่ดี ก็ต้องอดทนและสั่งสอน โดยเฉพาะครูที่สอนเด็กๆ การสอนของครูมีความสำคัญยิ่งกว่า กลุ่มครูที่อยู่ในชั้นมหาวิทยาลัยเพราะว่า เป็นการวางรากฐานในชีวิตของเด็ก ให้เขารู้จักคิดหาวิธีการใหม่ๆ ให้เด็กรู้จักคิดเป็นอย่างดีเหมาะสม ไม่ลงโทษเด็กโดยวิธีที่ไม่สมควร มีเมตตาต่อศิษย์ เป็นการวางรากฐานชีวิตที่เหมาะสม โดยเฉพาะครูของเด็กเล็กวัยอนุบาลและประถมศึกษาที่มีความสำคัญมาก เท่ากับเป็นผู้วางรากแก้วของต้นไม้ที่จะเจริญเติบโตต่อไป

ครูจึงมีความสำคัญเป็นผู้นำของสังคมเป็นผู้สร้างคนดี มีคุณธรรมให้แก่ชาติ บ้านเมือง ครูจึงต้องศึกษาหาความรู้ในด้านคุณธรรม ให้เข้าใจในการนำไปปฏิบัติเอง ให้ได้ผลดี แล้วจึงนำไปสั่งสอนศิษย์ของตน

การจัดระบบครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ตามหมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง การเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง หมายถึง การผ่านการศึกษาอบรมเป็นอย่างดี มีความรู้ ความสามารถ มีมาตรฐานวิชาชีพ มีจรรยาบรรณ มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีองค์ความรู้วิชาชีพกำกับดูแล มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงจึงเป็นบุคคลคุณภาพที่เป็นการประกันได้ว่า ผู้เรียนจะได้รับการศึกษาอย่างดีมีคุณภาพ ดังนั้นจึงได้รับผลตอบแทนจากงานคุณภาพที่ให้แก่ผู้เรียนและสังคม (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2543 : 54 – 55)

- 1) มีความเมตตาแก่ศิษย์ และเห็นคุณค่าของศิษย์
- 2) มีสุขภาพสมบูรณ์
- 3) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ สามารถใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

4) มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน และสามารถเป็นผู้นำชุมชนได้

5) สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ภาษาและการวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาตนเอง

6) สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นครูแบบใหม่ในระบบสากลได้คือ เป็นครูที่เน้นความหลากหลายเพื่อตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นหลัก แนะนำผู้เรียนสามารถพัฒนาเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและสร้างสรรค์และให้ข้อมูลสะท้อนกลับผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง รู้วิทยาการด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น เพราะการศึกษายุคใหม่เป็นการศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เป็นครูที่ต้องไปหานักเรียนมากขึ้น เข้าเยี่ยมชุมชนได้มากขึ้น

คุณธรรม จริยธรรมของครู มีดังนี้

คุณธรรมของครู คือ คุณธรรมความดีทั้งหลายที่ครูต้องศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจแล้วนำมาเอาหลักธรรมต่างๆ มาปฏิบัติด้วยตนเองให้เกิดผลดีแก่ตนเองและนำมาสั่งสอนอบรม ตักเตือนแก่ลูกศิษย์เป็นผู้มีความรู้คุณธรรม จึงเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องสนใจศึกษาความรู้ให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงท่านพระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน (2542 : 257) กล่าวว่า “ถ้าเราไม่สามารถนำความรู้ความฉลาดให้เกิดขึ้นกับตัวเราแล้ว เราสอนเราไม่ได้ จะไปสอนอะไรให้คนอื่น เขาได้ดิบได้ดี ถูกต้องแม่นยำ ถ้าเราไม่ถูกต้องแม่นยำเสียคนเดียวก่อน ”

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน (2541 : 15 - 17) กล่าวถึงคำพูดของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ที่ท่านสอนให้ผู้ที่สอนคนอื่น (ครู) ควรจะต้องมีความรู้ความสามารถด้วยตนเองก่อน แล้วจึงไปสอนผู้อื่น ฉะนั้นคุณธรรมของครูจึงเป็นสิ่งที่ครูจะต้องศึกษาให้เข้าใจนำไปปฏิบัติด้วยตนเองให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งสามารถแนะนำสั่งสอนศิษย์ให้ปฏิบัติตามอย่างได้ผลตามที่ต้องการ

พุทธทาสภิกขุ (2531 : 3) ได้ให้ความหมายคุณธรรมครูไว้ว่า ความสมบูรณ์ด้วยหน้าที่และสิทธิสำหรับครู ความสมบูรณ์ในหน้าที่ครู ประกอบด้วย การทำงานหนัก การเสียสละ มีความอดทน การใช้สติปัญญาอย่างเหมาะสม มีความเมตตากรุณาในการอบรมสั่งสอนและชี้แนวทางที่ถูกต้องให้แก่เด็กผู้ที่ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ สมควรยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก (2541 : 27 - 29) กล่าวว่า “ครูบาอาจารย์ที่ท่านตั้งมั่นอยู่ในศีล ที่ปรากฏชัดแก่ใจผู้ไม่มีดีบอดจนเกินไปนัก แม้ท่านก็เป็นผู้ที่ได้รับความยกย่องสรรเสริญทุกแห่งหน ทุกจิตใจผู้คนที่สว่างพอจะเห็นค่าสูงสุดของศีลจริงเช่นนั้นหรือไม่ พึงพิจารณาด้วยดี”

ในทางพระพุทธศาสนา ครู คือ ผู้ประพฤติตนที่ประกอบด้วยคุณธรรมและหวังผลตอบแทนเพื่อการยังชีพอยู่ ผู้ที่ประพฤติตนให้เหมาะสมกับคำยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล ผู้เป็นครูจึงควรประพฤติตนให้มีคุณธรรมเป็นหลักยึดใจในการปฏิบัติ หน้าที่และการดำเนินชีวิต

ความสำคัญของคุณธรรมของครู การทำงานประกอบอาชีพครู จำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว

คุณธรรมของครู หมายถึง คุณลักษณะคุณความดีทั้งหลายมีอยู่ในคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นครูจะต้องศึกษาจนเกิดความเข้าใจ นำมาปฏิบัติโดยยึดถือเป็นหลักธรรมประจำใจทำให้ครูได้ประพฤติปฏิบัติตามสิ่งที่ดั่งามเหล่านั้น คุณธรรมครูเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) คุณธรรมครู ทำให้ครูเป็นผู้เป็นคนดี เพราะมีคุณสมบัติที่ดีจากการปฏิบัติ ตามคุณธรรมต่างๆ ผู้ที่มีคุณธรรมประจำใจย่อมเป็นที่เคารพบูชาของผู้อื่น
- 2) ผู้เป็นครูสามารถนำเอาคุณธรรมต่าง ๆ ที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ไปอบรมสั่งสอน และเป็นตัวอย่างที่มีคุณธรรมแก่ศิษย์
- 3) คุณธรรมของครู ทำให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสจากใจของผู้ที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิด ความมั่นคงในอาชีพครู
- 4) เป็นที่แน่ใจว่าประชาชนของชาติจะเป็นคนดีได้ตามที่ครูได้ให้การอบรม สั่งสอนแนะนำให้เกิดปฏิบัติคุณธรรมตามความเหมาะสม
- 5) คุณธรรมของครูมีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคม จากการเป็น พลเมืองดีมีคุณธรรม ก็จะเป็นผลให้สังคมสงบสุข
- 6) ในสังคมที่มีคนดีมีคุณธรรมควบคู่ความรู้ และการพัฒนาประเทศชาติ ก็จะเจริญก้าวหน้ามากกว่าเดิมเห็นแก่ส่วนรวมและทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติอย่างแท้จริง
- 7) ทำให้ครูสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนำเอา คุณธรรมทางการสอนมาใช้ ทำให้การสอนมีการพัฒนามากกว่าครูที่ไม่มีคุณธรรมทางการสอน
- 8) การสอนให้เกิดคุณธรรมในนักเรียนให้นักเรียนรู้ถึงคุณธรรมของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทำให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศชาติ
- 9) การถ่ายทอดวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติจะเกิดขึ้นได้เพราะ ครูมีคุณธรรมในการอบรมสั่งสอนให้ศิษย์ได้รับความรู้ เกี่ยวกับความสำคัญของวัฒนธรรมของชาติ เพื่อให้เกิดการสืบสานทางวัฒนธรรม

คุณธรรมของครูมีความสำคัญแก่ศิษย์มาก ถ้าครูไม่ดีก็สอนศิษย์ไม่ได้ผลหรือ เป็นตัวอย่างที่ทำให้เยาวชนขาดคุณธรรม และประพฤติตนไม่ดีตามไปด้วย ถ้าครูดีมีคุณธรรม มีลูกศิษย์ที่ดีย่อมก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่นักเรียน สังคมและประเทศชาติ

คุณธรรมของครูเป็นหลักธรรมให้ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดี การปฏิบัติเป็นตัวอย่าง แก่ศิษย์และศิษย์ปฏิบัติตามจะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ศิษย์ สังคม ประเทศชาติ ครูต้อง ศรัทธาในวิชาชีพครู ให้ความรู้มีความรับผิดชอบต่อผู้เรียน สังคมชุมชน มีความรักความเมตตา อุทิศเวลาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความเจริญเติบโตทุกด้าน คือ มีความเมตตากรุณา มีความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือ เพื่อนร่วมงานมีความยุติธรรม มีความเป็นธรรมต่อนักเรียน ผู้ร่วมงาน ผู้บริหารอย่างเสมอภาค มีความรับผิดชอบมีความมุ่งมั่นในผลงาน ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามทำนองครองธรรม

ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา มีความขยันมีความตั้งใจ กระตือรือร้น ปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถสม่ำเสมอไม่ทอดย้อต่ออุปสรรค และมีความพยายามที่จะสอนเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย มีความอดทนเมื่อเกิดอุปสรรค ปฏิบัติงานเต็มที่ไม่ว่าท้อแท้มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีความประหยัดและอ้อมไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะ ออมทรัพย์เพื่อความมั่นคงของฐานะ ใช้จ่ายของคุ้มค่าประหยัด มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู เห็นความสำคัญของอาชีพครู ร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพครู ส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู รักษาชื่อเสียงวิชาชีพครู มีสำนึกและตระหนักที่จะเป็นครูที่ดี ปฏิบัติตนให้สมที่จะเป็นปูชนียบุคคล มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของผู้อื่น มีเหตุผล โดยการยอมรับและปฏิบัติตามความคิดที่มีเหตุผล โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.3 จรรยาบรรณครู

ม.ล.ปิ่น มาลากุล (พกา สัตยธรรม. 2544 : 44 – 47) ได้ออกระเบียบจรรยาบรรณสำหรับครูไทย 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เรียกว่า ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2506 ดังนี้

1. ครูต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ครูต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของครูให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของสถานศึกษา
3. ครูต้องสุภาพเรียบร้อยเชื่อฟังไม่กระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งงานที่ชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ห้ามมิให้กระทำความผิดต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ให้กระทำความผิดอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว
4. ครูต้องอุทิศเวลาของตนให้สถานศึกษา จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้
5. ครูจะต้องประพฤติตนอยู่ในความสุจริตและปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์เที่ยงธรรม
6. ครูต้องรักษาชื่อเสียงของครู มิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใดอันเป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงของครู

7. ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใด
 8. ครูต้องถือและปฏิบัติตนเป็นแบบธรรมเนียมของสถานศึกษา
 9. ครูต้องรักษาความสัมพันธ์ระหว่างครู และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่การงาน
 10. ครูต้องรักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา
- ฉบับที่ 2 เรียกว่า ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของครู

พ.ศ. 2506

1. ครูควรมีความศรัทธาในอาชีพครูและให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
2. ครูควรบำเพ็ญตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู
3. ครูใฝ่ใจศึกษาหาความรู้ความชำนาญอยู่เสมอ
4. ครูตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
5. ครูร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรม สั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด
6. ครูควรรู้จักเสียสละและรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
7. ครูควรรักษาชื่อเสียงของคณะครู
8. ครูควรรู้จักมีรhythmic และพยายามสร้างฐานะของตนเอง
9. ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
10. ครูควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

จรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 กล่าวไว้ดังนี้

จรรยาบรรณข้อที่ 1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า หมายถึง การตอบสนองความต้องการ ความถนัดความสนใจของศิษย์อย่างจริงใจ

พฤติกรรม

1. สร้างความรู้สึกเป็นมิตร เป็นที่พึ่งพาและไว้วางใจของศิษย์ทุกคน
 - 1.1 ให้ความเป็นกันเองกับศิษย์
 - 1.2 สนทนาไต่ถามทุกข์สุขของศิษย์
 - 1.3 รับฟังปัญหาและให้ความช่วยเหลือศิษย์
 - 1.4 ร่วมทำกิจกรรมกับศิษย์ตามความเหมาะสม
2. ตอบสนองข้อเสนอและการกระทำของศิษย์ในทางสร้างสรรค์ตามสภาพความต้องการและศักยภาพของศิษย์ทุกคน
 - 2.1 สนใจคำถามและคำตอบของศิษย์ทุกคน
 - 2.2 ให้โอกาสศิษย์ได้แสดงออกตามความสามารถ

- 2.3 ความถนัดและความสนใจของแต่ละคน
- 2.4 ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของศิษย์
- 2.5 รับผิดชอบของศิษย์เกี่ยวกับการเรียนรู้ก่อนงานอื่นๆ
3. เสนอและแนะแนวทางการพัฒนาของศิษย์ทุกคนตามความถนัดความสนใจและศักยภาพของศิษย์
 - 3.1 มอบหมายงานตามความถนัด
 - 3.2 จัดกิจกรรมหลากหลายตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลให้ได้รับความสำเร็จเป็นระยะๆ แนะนำแนวทางที่ถูกให้แก่ศิษย์
 - 3.3 ปรีกษาหารือกับครู ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียนเพื่อหาสาเหตุและวิธีแก้ปัญหาของศิษย์แสดงผลงานที่ภูมิใจของศิษย์ทุกคน ทั้งในและนอกสถานที่
 - 3.4 ตรวจสอบผลงานของศิษย์อย่างสม่ำเสมอ
 - 3.5 ประกาศและเผยแพร่ผลงานของศิษย์ที่ประสบความสำเร็จทั้งในห้องเรียนและที่อื่นๆ

จรรยาบรรณข้อที่ 2 ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ทักษะ และนิสัย ที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ หมายถึง การดำเนินงานตั้งแต่เลือกกำหนดกิจกรรมการเรียนที่มุ่งผลต่อการพัฒนาในตัวศิษย์อย่างแท้จริง จัดให้ศิษย์มีความรับผิดชอบเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผลร่วมกับศิษย์ จากผลการเรียนและการเพิ่มพูนการเรียนรู้ ภายหลังบทเรียนต่างๆ เพื่อให้ศิษย์ทุกคนพัฒนาได้ อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคนตลอดไป

พฤติกรรม

1. อบรม สั่งสอน ฝึกฝนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศิษย์อย่างมุ่งมั่นและตั้งใจ
 - 1.1 สอนเต็มเวลา ไม่ใช่เวลาไปประโยชน์ส่วนตัว
 - 1.2 เอาใจใส่ อบรม สั่งสอนศิษย์ให้เกิดทักษะในการปฏิบัติงาน
 - 1.3 อุทิศเวลาเพื่อพัฒนาศิษย์ตามความจำเป็นและเหมาะสม
 - 1.4 ไม่ละทิ้งชั้นเรียนหรือขาดการสอน
2. อบรม สั่งสอน ฝึกฝนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศิษย์อย่างเต็มศักยภาพ
 - 2.1 เลือกใช้วิธีสอนที่หลากหลายในการสอนให้เหมาะกับสภาพของศิษย์
 - 2.2 สอนเต็มความสามารถ และเต็มใจสอน

- 2.3 ให้ความรู้โดยไม่ปิดบัง
- 2.4 เปิดโอกาสให้ศิษย์ได้ฝึกปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ
- 2.5 กำหนดเป้าหมายที่ท้าทายและพัฒนา
- 2.6 ลงมือจัดเลือกกิจกรรมที่นำผลสำเร็จจริง
- 2.7 ภูมิใจชมเมื่อศิษย์พัฒนา
- 2.8 ประเมิน ปรับปรุงให้ได้ผลดีขึ้น
3. อบรม สั่งสอน ฝึกฝนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศิษย์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 - 3.1 สอนโดยไม่ปิดบังอำพราง
 - 3.2 อบรมสั่งสอนศิษย์โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
 - 3.3 มอบหมายงานและตรวจผลงานด้วยความยุติธรรม

จรรยาบรรณข้อที่ 3 ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ หมายถึง การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอของครูที่ศิษย์สามารถ รับรู้ได้เอง และเป็น การแสดงที่เป็นไปตามมาตรฐานแห่งพฤติกรรมระดับสูงตามค่านิยม คุณธรรมและวัฒนธรรม อัน ดีงาม

พฤติกรรม

1. ตระหนักว่าพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของครูมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของ ศิษย์อยู่เสมอ
 - 1.1 ระวังระมัดระวังในการกระทำ และการพูดของตนเองอยู่เสมอ
 - 1.2 ไม่โกรธง่ายหรือแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อหน้าศิษย์
 - 1.3 มองโลกในแง่ดี
2. พุดจาสุภาพและสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับศิษย์และสังคม
 - 2.1 ไม่พุดหยาบหรือก้าวร้าว
 - 2.2 ไม่นินทาหรือพุดจาส่อเสียด
 - 2.3 พุดชมเชยให้กำลังใจศิษย์ด้วยความจริงใจ
3. กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับคำสั่งสอนของตนและวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม
 - 3.1 ปฏิบัติตนให้มีสุขภาพ และบุคลิกภาพที่ดีอยู่เสมอ
 - 3.2 แต่งกายสะอาด สุภาพ เรียบร้อยอยู่เสมอและเหมาะกับกาลเทศะ
 - 3.3 แสดงกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อยอยู่เสมอ

3.4 ตรงต่อเวลา

3.5 แสดงออกซึ่งนิสัยที่ดีในการประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน สามัคคี มีวินัย

3.6 รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อม

จรรยาบรรณข้อที่ 4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ หมายถึง การตอบสนองโดยไม่ทำสิ่งที่เป็นผลทางลบหรือทางไม่ดีต่อศิษย์ ถ้าการลงโทษหรือให้รางวัลแล้วทำให้พฤติกรรมที่ลดลงหรือเป็นการเพิ่มพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาก็ควรละเว้นเสีย

พฤติกรรม

1. ละเว้นการกระทำที่ทำให้ศิษย์เกิดการกระทบกระเทือนใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมของศิษย์

1.1 ไม่นำปมด้อยของศิษย์มาล้อเลียน

1.2 ไม่ประจานศิษย์

1.3 ไม่พูดจาหรือกระทำสิ่งใดที่เป็นการซ้ำเติมปัญหาหรือข้อบกพร่องของศิษย์

1.4 ไม่นำความเครียดมาระบายกับศิษย์

1.5 ไม่ว่าด้วยคำพูด หรือสีหน้าท่าทาง

1.6 ไม่เปรียบเทียบฐานะความเป็นอยู่ของศิษย์

1.7 ไม่ลงโทษศิษย์เกินกว่าเหตุ

2. ละเว้นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและร่างกายของศิษย์

2.1 ไม่ทำร้ายร่างกายศิษย์

2.2 ไม่ลงโทษศิษย์เกินกว่าระเบียบกำหนด

2.3 ไม่จัดหรือปล่อยให้สภาพแวดล้อมเป็นอันตรายต่อศิษย์

2.4 ไม่ใช่ศิษย์ทำงานเกินกำลังความสามารถ

3. ละเว้นการกระทำที่สกัดกั้นพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคมของศิษย์

3.1 ไม่ตัดสินคำตอบถูกผิดโดยยึดคำตอบคำตอบของครู

3.2 ไม่ดูค่าซ้ำเติมศิษย์ที่เรียนช้า

3.3 ไม่ขัดขวางโอกาสให้ศิษย์แสดงออกทางสร้างสรรค์

3.4 ไม่ตั้งฉายาในทางลบให้แก่ศิษย์

จรรยาบรรณข้อที่ 5 ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช่ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ หมายถึง การไม่กระทำการใดๆ ที่จะได้มาซึ่งผลตอบแทนเกินสิทธิที่พึงได้จากการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบตามปกติ

พฤติกรรม

1. ไม่รับหรือแสวงหาอามิสสินจ้าง คือ ผลประโยชน์อันมิควรจากศิษย์
 - 1.1 ไม่หารายได้จากการสินค้านำมาขายให้ศิษย์
 - 1.2 ไม่ตัดสินผลงานหรือผลการเรียน โดยมีสิ่งแลกเปลี่ยน
 - 1.3 ไม่บังคับหรือสร้างเงื่อนไขให้ศิษย์มาเรียนพิเศษเพื่อหารายได้
2. ไม่ใช่ศิษย์เป็นเครื่องมือหาประโยชน์ให้กับตนเองโดยมิชอบด้านกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือความรู้สึกร่วมของสังคม
 - 2.1 ไม่นำผลงานของศิษย์ไปแสวงหาผลกำไรส่วนตัว
 - 2.2 ไม่ใช่แรงงานของศิษย์เพื่อประโยชน์ส่วนตัว
 - 2.3 ไม่ใช่หรือจ้างวานศิษย์ทำสิ่งที่ไม่ดีกฎหมาย

จรรยาบรรณข้อที่ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ หมายถึง การใฝ่รู้ศึกษา ค้นคว้า ริเริ่มสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี

พฤติกรรม

1. ใฝ่ใจศึกษาค้นคว้า ริเริ่มสร้างสรรค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิชาชีพอยู่เสมอ
 - 1.1 หาความรู้จากเอกสาร ตำรา สื่อต่างๆ
 - 1.2 จัดทำและเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ
 - 1.3 เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนา ฟังการบรรยายหรือการอภิปรายทางวิชาการ
2. มีความรอบรู้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์กำหนดเป้าหมาย แนวทางพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การอาชีพและเทคโนโลยี
 - 2.1 นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน
 - 2.2 ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมอยู่เสมอ
 - 2.3 วางแผนพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

3. การแสดงออกทางร่างกาย กิริยา วาจา อย่างสม่ำเสมอ เหมาะสมกับกาลเทศะ รักษาสุขภาพและปรับปรุงสุขภาพอยู่เสมอ

- 3.1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3.2 มีความกระตือรือร้น
- 3.3 ไวต่อความรู้สึกร่างกายของสังคม

จรรยาบรรณข้อที่ 7 ครูย่อมรักษาและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู หมายถึง การแสดงออกด้วยความชื่นชมและเชื่อมั่นในอาชีพครู ด้วยตระหนักว่าอาชีพนั้นเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคม ครูพึงปฏิบัติตนด้วยความเต็มใจ และภูมิใจ รวมทั้งปกป้องเกียรติภูมิของอาชีพครูเข้าร่วมกิจกรรมและสนับสนุนองค์กร วิชาชีพครู พหุติกรรม

1. เชื่อมมั่น ชื่นชม ภูมิใจในความเป็นครู และองค์กรวิชาชีพครู ว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคม

- 1.1 ชื่นชมในเกียรติและรางวัลที่ได้รับ และรักษาไว้อย่างสม่ำเสมอ
- 1.2 ยกย่องชื่นชมเพื่อนครูที่ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการสอน
- 1.3 เผยแพร่ผลสำเร็จของตนและเพื่อนครู
- 1.4 แสดงตนว่าเป็นครูอย่างภาคภูมิใจ

2. เป็นสมาชิกวิชาชีพครูและสนับสนุนหรือเข้าร่วมหรือเป็นผู้นำในกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครู

- 2.1 ปฏิบัติตนตามเงื่อนไขข้อกำหนดขององค์กร
- 2.2 ร่วมกิจกรรมที่องค์กรจัด
- 2.3 เป็นกิจกรรมหรือคณะทำงานขององค์กร

3. ปกป้องเกียรติภูมิของครูและองค์กรวิชาชีพครู

- 3.1 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของครูและองค์กรวิชาชีพครู
- 3.2 เมื่อมีผู้เข้าใจผิดเกี่ยวกับองค์กรวิชาชีพครูชี้แจงทำความเข้าใจให้ถูกต้อง

จรรยาบรรณข้อที่ 8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์ หมายถึง การให้ความร่วมมือ แนะนำ ปรีกษา ช่วยเหลือแก่เพื่อนครู ทั้งเรื่องส่วนตัว ครอบครัว และการงานตามโอกาสอย่างเหมาะสมรวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ แนวทางวิธีการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

พฤติกรรม

1. ให้ความร่วมมือ แนะนำปรึกษาแก่เพื่อนครูตามโอกาสและความเหมาะสม
 - 1.1 ให้คำปรึกษาการจัดทำผลงานทางวิชาการ
 - 1.2 ให้คำแนะนำการผลิตสื่อการเรียนการสอน
2. ให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ สิ่งของ แก่เพื่อนครูตามโอกาสและความเหมาะสม
 - 2.1 ร่วมงานกุศล
 - 2.2 ช่วยทรัพย์เมื่อเพื่อนครูเดือดร้อน
3. จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 3.1 เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
 - 3.2 แนะนำแนวทางทางการป้องกันและกำจัดมลพิษ
 - 3.3 ร่วมกิจกรรมตามประเพณีของชุมชน

จรรยาบรรณข้อที่ 9 ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย หมายถึง การริเริ่มดำเนินกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยโดยรวบรวมข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ เลือกสรร ปฏิบัติตนและเผยแพร่ศิลปะ ประเพณี ดนตรี กีฬา การละเล่น อาหาร เครื่องแต่งกาย เพื่อใช้ในการเรียนการสอน การดำรงชีวิตในสังคม

พฤติกรรม

1. รวบรวมข้อมูลสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่เหมาะสมมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 1.1 เชิญบุคคลในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร
 - 1.2 ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดการเรียนการสอน
 - 1.3 นำศิษย์ไปศึกษาในแหล่งวิทยาการชุมชน
2. เป็นผู้นำในการวางแผน และดำเนินการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม
 - 2.1 ฝึกการละเล่นท้องถิ่นให้แก่เด็ก
 - 2.2 จัดตั้งชมรม สนใจศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
 - 2.3 จัดทำพิพิธภัณฑ์ในสถานศึกษา

3. สนับสนุนส่งเสริม เผยแพร่ และร่วมกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3.1 รณรงค์การใช้สินค้าพื้นเมือง

3.2 เผยแพร่การแสดงศิลปะพื้นบ้าน

3.3 ร่วมงานประเพณีของท้องถิ่น

3.4 ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.5 ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ตำนานความเชื่อ

3.6 นำผลการศึกษาวิเคราะห์ใช้ในการเรียนการสอน

จรรยาบรรณเป็นระเบียบที่ว่าด้วยวินัยและจรรยาบรรณของครู ครูควรปฏิบัติตามและเอาใจใส่ จะทำให้ครูเป็นผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ สุภาพเรียบร้อยมีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ประพฤติชั่ว ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น ช่วยเหลือครูด้วยกัน สถานศึกษา และครูต้องศรัทธาในอาชีพครู ศึกษาหาความรู้สม่ำเสมอ ตั้งใจสอนศิษย์ เสียสละ รับผิดชอบต่อหน้าที่บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ แก่สังคม

2.4 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2537

(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544 : 46 – 59)

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพครู หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์การหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ โดยพิจารณาจาก

- 1) การศึกษาเอกสาร ตำรา และสื่อต่างๆ
- 2) การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพครู

ระดับ 2 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ โดยพิจารณาจาก

1) การเป็นสมาชิกและการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร สมาคม ชมรม ที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง

2) เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการ
เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

3) การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ

ระดับ 3 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ โดยพิจารณาจาก

1) เป็นกรรมการอนุกรรมการหรือคณะทำงานขององค์กร สมาคมชมรม
ที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง

2) เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการ
เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

3) เป็นผู้จัดทำและเสนอแบบรายงานทางวิชาการในการประชุม อบรม
สัมมนา

4) มีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ

มาตรฐานที่ 2 การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรัก และหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือก
กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเฉพาะ
ในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยพิจารณาจาก

1) เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้จริง

2) เป็นกิจกรรมสร้างนิสัยในการลงมือปฏิบัติแก่ผู้เรียน

3) เป็นกิจกรรมสร้างคุณธรรมที่มีผลให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม

ระดับ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนทั้งใน
ด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมไปถึงกิจกรรมเสริมความรู้และกิจกรรมเสริม หลักสูตร
โดยพิจารณาจาก

1) เลือกปฏิบัติกิจกรรมเสริมตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง โดยให้
ความสำคัญกับกิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยตรงมากกว่ากิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยอ้อม

ระดับ 3 ตัดสินใจปฏิบัติงานทุกด้านในหน้าที่ครูให้สอดคล้องสัมพันธ์กันและ
ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน โดยพิจารณาจาก

1) กิจกรรมทุกอย่างมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของผู้เรียน

2) กิจกรรมและงานต่างๆ ในหน้าที่ครูส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถ
ของผู้เรียนทุกด้าน

3) กิจกรรมและการปฏิบัติงานต่างๆ แสดงถึงความสัมพันธ์ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างเป็นระบบให้ส่งผลถึงตัวผู้เรียนอย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 3 การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก

- 1) การตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นหลัก
- 2) การสอนซ่อมเสริมตามข้อบกพร่องของผู้เรียน

ระดับ 2 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาจาก

- 1) การตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้พัฒนาการของผู้เรียนด้านต่างๆ เป็นหลัก
- 2) การจัดกิจกรรมเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยการปรับเปลี่ยนวิธีสอนตามด้านที่บกพร่องอย่างเหมาะสม

ระดับ 3 พัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มขีดความสามารถของแต่ละคนอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาจาก

- 1) การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนเป็นรายคนเป็นรายสมรรถภาพ
- 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมและเต็มศักยภาพตามลำดับขั้นการพัฒนา

3) การตอบสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอนหรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เลือกใช้แผนการสอนที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก

- 1) แผนการสอนที่ใช้องค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน สัมพันธ์กัน

2) แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3) แผนการสอนที่เน้นกิจกรรมการปฏิบัติ ตามกระบวนการแสวงหาความรู้ และการสร้างความรู้

ระดับ 2 ปรับปรุงแผนการสอนที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้เรียน ครู และสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

1) แผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน สัมพันธ์กัน

2) แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงมากขึ้น

3) แผนการสอนที่ปรับปรุงสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและข้อจำกัดของสถานศึกษา

ระดับ 3 สร้างและพัฒนาแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยพิจารณาจาก

1) แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน สัมพันธ์

2) แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

3) แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและข้อจำกัดของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกลงใช้ ปรับปรุง เครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เลือกลงใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก

1) ความสัมพันธ์ของสื่อการเรียนการสอนกับองค์ประกอบของการสอน คือ ผู้เรียนกิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้

ระดับ 2 ใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม และผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก

1) ความเหมาะสมของสื่อกับผู้เรียน กิจกรรม และจุดประสงค์การเรียนรู้

2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และการบำรุงรักษา

3) สื่อความหลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน เน้น
การลงมือ ปฏิบัติของผู้เรียน

4) ผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนตอบสนองความรู้สึกรู้สึกคิดและ
การตัดสินใจของตนเอง

ระดับ 3 คิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้
และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก

- 1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้น ผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2) สื่อการเรียนการสอนได้มาจากวัสดุในท้องถิ่น
- 3) ประเมินผลการใช้สื่อ และปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- 4) เผยแพร่ผลการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ได้ผลแล้ว

มาตรฐานที่ 6 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
หมายถึง การจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้
ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียน
ต่อไป

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดเนื้อหาเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

- 1) ผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้
- 2) ผู้เรียนปฏิบัติงานตามแบบ หรือทำตามตัวอย่าง
- 3) ผู้เรียนทำตามข้อกำหนดหรือคำสั่ง

ระดับ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดความคิดรวบยอด (Concept) เป็นหลัก
โดยพิจารณาจาก

1) ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนลงมือทำงานตามกระบวนการ
การสร้างความคิดรวบยอด

- 2) ผู้เรียนค้นหาความรู้ และสรุปความคิดรวบยอดได้เองตามคำแนะนำ

ระดับ 3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยเป็นหลัก
โดยพิจารณาจาก

1) ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ และพัฒนาความรู้ให้
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการใช้สถานการณ์ต่างๆ อย่างหลากหลาย

- 2) ผู้เรียนเลือกปฏิบัติงานตามศักยภาพ
- 3) ผู้เรียนประเมินตนเอง และปรับปรุงตนเอง

4) การเรียนการสอนมุ่งเน้นการสร้างนิสัยการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง การรายงานผลที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในด้านปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนา ผู้เรียนเทคนิค วิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้นๆ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียนข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในสภาพรวมของกลุ่มผู้เรียนหรือห้องเรียนที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก

- 1) ข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการและเป้าหมายในการพัฒนาที่เป็นภาพรวมกลุ่มใหญ่ หรือผู้เรียนทั้งห้อง
- 2) เทคนิควิธีการ นวัตกรรมที่นำเสนอ เป็นเทคนิคที่ใช้กับผู้เรียนเป็นแบบเดียวกันทั้งห้อง
- 3) รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมเป็นภาพรวมของการพัฒนาผู้เรียนทั้งห้อง
- 4) ข้อเสนอแนะให้เป็นการเสนอในการปฏิบัติต่อผู้เรียนเหมือนกันทั้งห้อง

ระดับ 2 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนจำแนกเป็นกลุ่มต่างๆ ของห้องเรียนที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก

- 1) ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน หรือกลุ่มเฉพาะอย่างอื่นๆ
- 2) เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสนองตอบต่อสุขภาพของผู้เรียนรายกลุ่ม
- 3) รายงานเสนอผลงานใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนรายกลุ่ม
- 4) ข้อเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องต่อการพัฒนาในแต่ละระดับของผู้เรียน

ระดับ 3 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียน จำแนกเป็นรายบุคคล โดยพิจารณาจาก

- 1) ข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายบุคคล
- 2) เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสนองตอบต่อสภาพความแตกต่าง ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล
- 3) รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม แสดงถึงพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคล
- 4) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

มาตรฐานที่ 8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออก การประพฤติ และปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาจาก

- 1) การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ
- 2) การใช้วาจาสุภาพ
- 3) มีความประพฤติเรียบร้อย
- 4) รับผิดชอบปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง

ระดับ 2 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องในลักษณะสร้างสรรค์ ตลอดจนสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน โดยพิจารณาจาก

- 1) การใช้คำแนะนำ
- 2) การเชิญชวนให้ปฏิบัติ
- 3) การแก้ไขข้อบกพร่อง
- 4) การสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน

ระดับ 3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนผู้เรียนเกิดศรัทธาและปฏิบัติตามแบบอย่าง que เลือกสรรแล้วเป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก

- 1) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในสถานศึกษา

- 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง
- 3) เสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน
- 4) เผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้างคุณธรรม

มาตรฐานที่ 9 การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

- 1) ความเข้าใจงาน
- 2) ความสำเร็จของงาน
- 3) ความเต็มใจรับผลกระทบของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติในสถานศึกษาตามความรู้ ความสามารถและความถนัดให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

- 1) การเข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำ
- 2) การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวม
- 3) ความพึงพอใจในบทบาทของตน ที่ช่วยให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย
- 4) ผลงานของสถานศึกษابรรลุเป้าหมาย

ระดับ 3 มุ่งมั่นพัฒนางาน และสถานศึกษาอย่างเป็นระบบจนเป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก

- 1) การเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาตามเป้าหมาย อย่างครอบคลุมและสัมพันธ์กับงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 2) การเป็นผู้นำในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ
- 3) การช่วยเหลือและพัฒนาผู้ร่วมงาน
- 4) การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง กลุ่มแล้วนำมาปรับปรุงพัฒนางาน

มาตรฐานที่ 10 การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และ

ร่วมมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติงานทางการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนตามที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

- 1) ความรู้ความเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมาย
- 2) ความสำเร็จของงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
- 3) ความเต็มใจรับผลกระทบของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษาที่เกี่ยวกับชุมชน ตามความรู้ความสามารถหรือความถนัด โดยพิจารณาจาก

- 1) การเข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำ
- 2) การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวม
- 3) ความพึงพอใจในระหว่างปฏิบัติงาน
- 4) ความพึงพอใจในบทบาทของตนที่ช่วยให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย

ระดับ 3 มุ่งมั่นพัฒนางานการศึกษาเพื่อชุมชน และร่วมมือกันพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ เป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก

งานอื่นที่เกี่ยวข้อง

- 1) การเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาชุมชนที่ครอบคลุมและสัมพันธ์กับงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 2) การเป็นผู้นำในการพัฒนางาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ
- 3) ช่วยเหลือและพัฒนาผู้ร่วมงาน
- 4) การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง กลุ่มแล้วนำมาปรับปรุงพัฒนางาน

มาตรฐานที่ 11 การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สืบเสาะ จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับสภาพทาง

การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมในระดับท้องถิ่นในระดับประเทศ และระดับโลก โดยพิจารณาจาก

1) การมีข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน

ระดับ 2 สามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเทคโนโลยี เทคนิค วิธีการนวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

1) การวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ระดับ 3 สามารถจัดระบบข้อมูลข่าวสาร นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก

1) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารได้

2) การให้บริการข้อมูลข่าวสารได้

3) การให้บริการข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 12 การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาของผู้เรียนและกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวรเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่งที่จะนำเอาวิกฤตต่างๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่างๆ ของปัญหาแล้วผันมุมมองของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็น กิ จ ก ร ร ม ในการพัฒนาของผู้เรียน ครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกต่างๆ ได้ กล้าที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหา มีต้องตอบสนองปัญหาต่างๆ ด้วยอารมณ์หรือแง่มุมแบบตรงตัวครูสามารถมองเห็นทุกมุมในทุกๆ โอกาสมองเห็นแนวทางที่นำสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาและวิกฤตต่างๆ ใช้ลักษณะเดียว โดยพิจารณาจาก

1) การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาแบบตรงตัว โดยใช้ตัวแปรตัวเดียว ลักษณะเดียวมีสูตรตายตัว

2) กำหนดกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนหรือการแก้ปัญหา มีทางเลือกทางเดียวไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ

ระดับ 2 การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาใช้องค์ประกอบรอบด้าน โดยพิจารณาจาก

1) นำองค์ประกอบรอบด้านมาช่วยในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา

ที่ต่ำกว่า

2) นำเอาข้อมูลมารวมสร้างทางเลือกหลายๆ ทาง แล้วเลือกทางเลือก

ภายใน

3) สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อจัดปัญหาเดิมที่จะเกิดขึ้นได้

4) ใช้แนวทางในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นมากกว่าการแก้ไข

ต่อเนื่อง โดยพิจารณาจาก

ระดับ 3 สร้างกิจกรรมการเรียนรู้จากปัญหา ความจำเป็นในการพัฒนาได้อย่าง

1) มีการนำเสนอองค์ประกอบตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ

2) ให้ผู้เรียนรู้จักผลกระทบของการกระทำของตน ประเมินการแสดง
ของตนว่ามีผลดี มีจริยธรรม ความงามมากน้อยเพียงใด

3) ให้ผู้เรียนสร้างแนวทางในการพัฒนาตน เพื่อป้องกันปัญหาและ
วิกฤติที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างถาวร

มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นระบบการประกันคุณภาพและรับรองคุณภาพวิชาชีพครู เพื่อ
ยกระดับฐานะวิชาชีพครูและเป็นที่ยอมรับของศิษย์ ชุมชน สังคม สถาบันผลิตครูต้องปรับ
กระบวนการผลิตครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งรัฐบาลแต่ละยุคจะมีนโยบายเกี่ยวกับ
การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูองค์กรเกี่ยวกับวิชาชีพครู ซึ่งจะทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนด
มาตรฐานพัฒนาวิชาชีพครู ออกใบอนุญาต และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ดูแล
การปฏิบัติตนของครูตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครูทั้ง 12 ข้อ

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนทุกสถานการณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

จักรพันธุ์ กวดกิจการ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู และเปรียบเทียบทักษะของครูจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ อายุราชการ คุณวุฒิและเพศ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีจำนวน 346 คน สุ่มมาจากครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู มีจำนวน 64 ข้อ แบ่งเป็นมาตรฐาน ได้แก่ การใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในเชิงปริมาณและคุณภาพ การผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาในเชิงปริมาณและคุณภาพ การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู โครงสร้างการผลิตหลักสูตรและประสบการณ์วิชาชีพครู การพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษา การรับนักศึกษาครู การประสานการผลิตและการใช้ครู ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนมัศึกษามีทักษะเห็นด้วยกัน การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในเกณฑ์สูง ทั้ง 7 มาตรการ และครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ อายุ อายุราชการ คุณวุฒิและเพศแตกต่างกัน มีทักษะต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

จุไรรัตน์ วงษ์พันธกมล (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู และเปรียบเทียบทักษะของครู จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ อายุราชการ คุณวุฒิและเพศ ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนมัศึกษามีทักษะเห็นด้วยการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในเกณฑ์สูง ทั้ง 7 มาตรการ และครูที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่ อายุ ราชการ คุณวุฒิและเพศแตกต่างกัน มีทักษะต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

จงดี ขจรไชยกุล (2539 : ฉ) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การกับประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยการสาธารณสุขสุจริตินทร สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ประสิทธิภาพองค์การของวิทยาลัยการสาธารณสุขอยู่ในระดับปานกลาง และประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาของอาจารย์และประสบการณ์ในการทำงานของอาจารย์ แต่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามจังหวัดที่ตั้งของวิทยาลัย

นพคุณ เกนพรม (2542 : 77) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อวิธีการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า คุณวุฒิและเพศ

มีผลต่อความคิดเห็นของครูที่มีต่อวิธีการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยครูที่มีวุฒิปริญญาตรี หรือสูงกว่ามีความเห็นด้วยมากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

ประสงค์ อวิโรชนกุล (2534 : ฅ-ง) ได้ศึกษาวิจัย พฤติกรรมการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาประจำบุรีรัมย์ จำแนกตามประเภทโรงเรียน ประถมศึกษาดีเด่นและโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป และเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นและโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ระดับ พฤติกรรมและจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความรอบรู้สอนดี มีคุณธรรม จรรยาบรรณและมุ่งพัฒนาตามลำดับ ส่วนของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครูที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความรอบรู้และสอนดี ด้านที่เหลืออยู่ในระดับ ปานกลาง ได้แก่ ความมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และความมุ่งมั่นพัฒนาตามลำดับ ส่วน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูกับ ผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูทั้งสองกลุ่มคือ โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นกับโรงเรียน ประถมศึกษาทั่วไป พบว่า โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ทุกด้าน และมีความแตกต่างกันทุกด้านเช่นกัน

พรทิพย์ อรุณทอง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษา ความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและ ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็น โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สาตี ต้นตีกุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนในเครือคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมครูมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครูของครูโรงเรียนในเครือคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพครู มีการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบด้าน วุฒิการศึกษา พบว่า ครูมีการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันยกเว้นมาตรฐานที่ 1 และเมื่อเปรียบเทียบ ด้านประสบการณ์การทำงาน ครูมีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

อุบลรัตน์ ทิวไผ่งาม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยรวมและเกือบทุกรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ยกเว้นด้านการปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านความร่วมมือกับชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ครูทุกกลุ่มปฏิบัติตามเกณฑ์ได้ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงานและสถานที่ตั้งของโรงเรียน มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

อุทุมพร โสภากย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี และเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน ครูชายกับครูหญิง ทั้งนี้รวมทั้งครูที่มีประสบการณ์มากกับครูที่มีประสบการณ์น้อย มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตาพระยา ไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยภายในประเทศข้างต้น พบว่าครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปฏิบัติงานของครูว่าต้องปฏิบัติงานโดยมีเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพเป็นตัวรักษาคุณภาพของครู เหมือนกับวิชาชีพอื่นๆ

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แพร์ริช (Parrish. 1969 : 3024) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 36 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 18 คน ได้รับการฝึกสังเกตพฤติกรรมตามระบบของแพลนเดอริส และกลุ่มควบคุม 18 คน ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อนและหลังทดลองพบว่า ครูในกลุ่มทดลองจะแสดงพฤติกรรมทางอ้อมมาก แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ยกย่องและชมเชย กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูในกลุ่มควบคุม ซึ่งส่งผลให้การเรียนการสอนของนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วทรูบา และไรท์ (Wotruba and Wright. 1975 : 659) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินอาจารย์ โดยกลุ่มประเมินแตกต่างกัน โดยการเปรียบเทียบการจัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการสอนของอาจารย์ โดยใช้การเรียงลำดับของกลุ่มประเมินต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารตัวอาจารย์เองและนิสิตนักศึกษา จัดลำดับไม่สอดคล้องกัน คือ

ผู้บริหารมองเห็นความสำคัญของประสิทธิผลการสอนของอาจารย์ การจูงใจนิสิตนักศึกษา ให้ความสำคัญที่ตัวอาจารย์ว่า ต้องมีความรู้ที่ทันสมัยกว้างขวางและถูกต้อง ซึ่งสรุปได้ว่า กลุ่มผู้ประเมินที่แตกต่างกันให้ผลประเมินต่างกัน

คามารา (Kamara. 1977 : 3227) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการใช้สื่อการสอนใหม่ๆ ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเลือกตัวอย่างประชากรเป็นครูที่สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจาไมกา พบว่า ครูและนักเรียนไม่ค่อยได้ใช้สื่อการสอนประเภทวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เนื่องจากมีจำนวนไม่เพียงพอ โรงเรียนส่วนมากขาดแคลนสื่อการสอนที่มีคุณภาพและขาดแคลนอุปกรณ์การสอนประเภทเครื่องมือ ครูส่วนใหญ่ใช้เอกสารและตำราเป็นสื่อการสอน เนื่องจากขาดแคลนวัสดุสิ้นเปลืองที่จะใช้ผลิตสื่อการสอนอื่นๆ ดังนั้นจึงทำให้ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนมาก ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 1976 – 1977 ลี (Lee. 1978 : 4602) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของพฤติกรรมการสอนของครูดีเด่นที่ได้รับการตัดสินใจจากนิสิตเก่า ระหว่างปี 1972 – 1976 สังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมโดยใช้ระบบการสังเกตเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน OSIA (The Observational System for Instructional Analysis)

มอร์ และนีล (Moore and Neal. 1969 : 245) แห่งมหาวิทยาลัยอัลเบอร์ต้า ประเทศแคนาดา ได้นำเกณฑ์สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่สร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบหาความถี่กับจำนวนครู 70 คน ผลปรากฏว่าได้เกณฑ์ที่มีความถี่สูงสุด 1 ข้อ ควรใช้หลักเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูได้ ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) การควบคุมชั้นเรียน
- 2) ความสัมพันธ์กับนักเรียน
- 3) ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน
- 4) ทักษะของนักเรียนที่มีต่อความเชื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร และ ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 5) การเตรียมบทเรียน
- 6) บุคลิกภาพของครู
- 7) ความตั้งใจและกระตือรือร้นในการสอน
- 8) การควบคุมดูแลและการตรวจงานของนักเรียน
- 9) ความเชื่อมั่นในตนเองของครู
- 10) การสร้างทัศนคติให้แก่นักเรียนต่อโรงเรียน
- 11) ความมีระเบียบเรียบร้อย

ในปี 1973 มอร์ และนีล (Moore and Neal, 1969 : 514 – A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 47 คน ในเขตรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยอมรับว่าในทางปฏิบัติยังไม่มี การประเมินอย่างเป็นทางการและมีความคิดเห็น ว่า ควรมีการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนในการดำเนินงานล่วงหน้า เป็นผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป ควรตระหนักถึงความสำคัญและจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงานอย่างจริงจัง

จากงานวิจัยต่างประเทศ พบว่า การปฏิบัติงานด้านการสอนของครูพบว่า มีความสอดคล้องกัน ครูประถมศึกษาคือที่พึงประสงค์ของสังคมจะต้องมีความรู้ความสามารถ พัฒนางานและตนเองเสมอ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนช่วยตนเองได้ ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ควร มีระบบการประเมินครูอย่างจริงจังและผู้บริหารระดับสูงควรตระหนักด้วย

2.6 สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาของคนทุกเพศทุกวัยให้มีโอกาสได้เรียนรู้การปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบ 3 อำเภอ มีโรงเรียน 135 โรงเรียน มีครู 185 คน ซึ่งครูต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณครู ซึ่งมี 9 ข้อ และครูสามารถเห็นความสำคัญความเป็นมาตรฐานของวิชาชีพครู จึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 12 มาตรฐาน เพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยโดยใช้มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2537 มาเป็นกรอบแนวคิดและอธิบายไว้ในบทที่ 2 ดังนี้

- 1.6.1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- 1.6.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
- 1.6.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- 1.6.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 1.6.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

- 1.6.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- 1.6.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ
- 1.6.8 ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 1.6.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- 1.6.10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- 1.6.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 1.6.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี